

Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta

Kokous

-

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 19.2.2025 tiedonannon maatalouden ja ruoan tulevaisuutta koskevasta visiosta (COM (2025) 75 final, engl. *Vision for Agriculture and Food – Shaping together an attractive farming & agri-food sector for future generations*).

Visio sisältää tiekartan tuleville strategisille ehdotuksille, joilla on tarkoitus antaa pitkän aikavälin vakaa toimintaympäristö koko ruokaketjun toimijoille. Lisäksi visiossa hahmotellaan tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa vuoden 2027 jälkeiselle ajalle.

Komissio esitteli ehdotuksen maatalous- ja kalastusneuvostolle 24.2.2025. Maatalous- ja kalastusneuvosto keskustelee visiosta kokouksessaan 24.3.2025. Ympäristöneuvostossa 27.3.2025 on lounaskeskustelun aiheena vision ympäristönäkökohdat.

Suomen kanta

Suomi pitää komission tiedonannossa esitettyä maatalouden ja ruoan visiota myönteisenä ja Suomen tavoitteiden mukaisena. Vahva ja kilpailukykyinen ruoantuotanto tulee nähdä osana Euroopan unionin strategista autonomiaa ja valmiutta. Maatalous- ja ruokasektorin tulevaisuuden elinehto on, että ala kiinnostaa nuoria ja uusia yrittäjiä. Maatalouden kehittäminen yhdessä maaseutualueiden elinvoimaisuuden vahvistamisen kanssa parantaa toimitusvarmuutta, valmiutta ja kokonaisvaltaista turvallisuutta kaikissa jäsenvaltioissa.

Maataloussektorille tarvitaan vakaa ja ennustettava politiikkakehys, jossa otetaan nykyistä paremmin huomioon myös muut maatalouteen vaikuttavat politiikat kuin yhteinen maatalouspolitiikka, ja joka takaa sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen on muodostettu selvityksessä E 31/2024 vp. Siinä todetaan muun muassa, että Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi katsoo, että yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tukijärjestelmiä ja niiden valvontaa tulisi yksinkertaistaa ja toimeenpanon aiheuttamaa hallinnollista taakkaa vähentää.

Tulevaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoitukseen ja sitä koskevaan sisällöllisiin kysymyksiin muodostetaan kantaa erikseen osana tulevan monivuotisen rahoituskehyksen valmistelua.

Suomi korostaa, että yhteisen maatalouspolitiikan ensisijainen tehtävä on perussopimuksen mukaisesti tukea aktiivista, korkealaatuista elintarviketuotantoa ja viljelijöiden tuloja sekä pitää maaseutualueet elinvoimaisina ja kuluttajahinnat kohtuullisina. Hajautettu perheviljelmäpohjainen maataloustuotanto ja elinvoimaiset maaseutualueet ovat ruokaturvan ja huoltovarmuuden keskeinen perusta.

Suomi pitää hyvänä komission tiedonannon painopisteitä aktiivisen ruoantuotannon edistämisestä, maatilojen taloudellisen elinvoimaisuuden edistämisestä ja ympäristöstä huolehtimisesta EU:ssa. Asianmukainen tulotaso, tuotannon kannattavuus sekä riittävä investointien määrä ovat tarpeen, muuten siirtyä kestävämpään ja kilpailukykyisempään elintarvikejärjestelmään on vaikea saavuttaa.

Suomi pitää hyvänä, että tiedonannossa korostetaan tukien nykyistä vahvempaa kohdentamista erityisesti aktiiviseen tuotantoon, epäsuotuisille alueille sekä nuorille ja uusille tuottajille. Suomi pitää tärkeänä sukupolvenvaihdon edistämistä ja tukee komission ajatusta erityisen sukupolvenvaihdosstrategian laatimisesta.

Suomi tukee visiossa esitettyjä ajatuksia monipuolisen maatalouden edistämisestä EU:ssa sekä kotieläintalouden työohjelmasta, jonka tulisi antaa sektorille työkaluja sekä kannattavuuden että ympäristökestävyyden lisäämiseksi. Esimerkiksi laajaperäinen nurmipohjainen eläintuotanto ja luonnonlaidunnuksen edistäminen tarjoaisivat sekä ympäristö- että biodiversiteettihyötyjä.

Suomi katsoo, että maatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen riskin- ja kriisinhallintavälineitä tulisi kehittää reagoitukykyisemmiksi, tarkoituksenmukaisesti kohdennetuiksi ja mitoitetuiksi sekä nopeammin käytettäviksi ja hallinnollisesti yksinkertaisemmiksi (U 43/2024 vp).

Suomi näkee tärkeänä, että komissio jatkaisi työtä YMP:n strategiasuunnitelmien muuttamisen menettelytapojen sujuvoittamiseksi (U 15/2024 vp). Suomi näkee hyvänä komission aikeen suunnata tulevaa YMP:aa niin, että ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään.

Suomi näkee tärkeänä alkutuottajan sopimusaseman ja koko elintarvikeketjun tasapainon kehittämisen oikeudenmukaisempaan suuntaan (U 2/2025 vp). Suomi pitää myönteisenä visiossa esitettyä ajatusta ketjun läpinäkyvyyden lisäämisestä. Suomi toivoo, että epäterveitä kauppatapoja koskevan direktiivin toimintaa arvioitaisiin nopealla aikataululla ja järjestelmää vahvistettaisiin tarvittaessa lainsäädäntöä kehittämällä, esimerkiksi ns. private label -tuotteiden mahdollisten sääntelytarpeiden näkökulmasta.

Suomi näkee, että komissio on tunnistanut hyvin maatilojen ja maaseudun yritysten vaikeudet saada yksityistä rahoitusta. Siksi kaikkia rahoituslähteitä, mukaan lukien Euroopan investointipankin (EIP) resursseja, tulisi hyödyntää. Kestävän rahoituksen lainsäädäntöä edelleen kehitettäessä tulisi ottaa huomioon maataloussektorin erityispiirteet ja sääntelyn vaikutukset maataloussektorin rahoituksen saannille.

Suomi tukee EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision toteuttamista. Suomi pitää hyvänä, että EU-tason maaseutupolitiikkaa vahvistettaisiin mm. päivittämällä maaseudun toimintasuunnitelma, vahvistamalla maaseutuvaikutusten arviointia EU:n tasolla sekä vahvistamalla maaseutusopimusta ja sen kautta eri toimijoiden osallistamista maaseutupolitiikan suunnitteluun ja toimeenpanoon.

Suomi näkee komission tavoin, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen (CLLD) sekä muut maaseudun kehittämisen yhteistyömuodot, kuten älykkäät kylät, ovat osoittautuneet tehokkaiksi. Suomi näkee, että maataloustuotannon tukemisen lisäksi olisi tärkeää tukea maatalouden ulkopuolisia yrityksiä ja maaseutuyhteisöjä myös muutoin kuin CLLD:n kautta. Olisi tärkeää tukea myös investointeja biotalouteen ja muiden toimialojen yrittäjyyteen, jotta maaseutualueet pysyisivät elinvoimaisina ja maaseudun elinkeinot ja palvelut kehittyisivät. Myös maaseudun kriittisen infrastruktuurin, kuten laajakaistayhteyksien ja vesihuollon, parantaminen olisi tärkeää.

Suomi katsoo, että maatalous- ja ruokasektorin tulisi olla kilpailukykyinen ja kestävä myös globaalisti. EU:lla on merkittävä rooli maailman ruokaturvan takaamisessa ja EU on maailman merkittävin maataloustuotteiden viejä. Suomi näkee hyvänä, että komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuontituotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta. Samalla Suomi korostaa tiede- ja riskiperusteisuutta sekä WTO-sääntöjen noudattamista, kansainvälisiä standardeja sekä vuoropuhelun ja sääntely-yhteistyön ylläpitämistä kauppakumppaneiden kanssa. Toimia, joilla vaikutetaan EU:n terveys- ja ympäristöstandardien soveltamiseen tuontituotteille, tulisi arvioida tapauskohtaisesti huomioiden edellä mainitut näkökohdat. Komission mahdollinen lainsäädäntöehdotus siitä, että EU:ssa kielletyille vaarallisimmille kasvinsuojeluaineille ei jatkossa myönnettäisi tuontitoleransseja, on kannatettava aloite.

Suomi tukee pyrkimystä vähentää tuontiriippuvuutta kriittisten tuotantopanosten, erityisesti fossiilisen energian, lannoitteiden ja valkuaisrehuraaka-aineiden osalta. Suomi näkee tärkeänä ravinteiden kierrätyksen lisäämisen koko EU:n alueella. Komission ehdotus suunnitelmasta luoda EU:lle omavaraisempi ja kestävämpi proteiinin tuotanto on kannatettava. Tiedonannossa tunnistetaan hyvin Niinistön raportissa esitetyt kirjaukset ja ehdotukset tarpeesta korottaa EU:n ruokaturvan ja vesihuollon valmiutta, millä on kiinteä yhteys valmisteilla olevaan EU:n varautumisunionistrategiaan.

Suomi tukee komission tavoitetta maatalous- ja ruokasektorista, joka osaltaan edistää EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista samalla kun huolehditaan terveestä maaperästä ja puhtaasta vedestä ja ilmasta sekä suojellaan ja ennallistetaan Euroopan biologista monimuotoisuutta. Suomi jakaa visiossa esitetyn näkemyksen, jonka mukaan ympäristöllisesti kestävä tuotanto luo viljelijöille tulevaisuuden tuotantomahdollisuuksia ja mahdollisuuksia yksityissektorin rahoitukseen julkisen tuen lisäksi.

Koko maatalous- ja elintarvikeketjun resilienssin vahvistamista ja päästöjen vähentämistä tulisi jatkaa. Vuoden 2040 ilmastotavoite olisi toteutettava yksinkertaisella tavalla, joka kattaa koko sektorin, ei vain alkutuottajat. Sen ei tulisi vähentää EU:n ruoantuotantokapasiteettia. Selvityksen E 10/2024 vp mukaisesti Suomi tunnistaa, että ruoantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta. Maataloussektorille asetettavat päästövähennystavoitteet on sovittava yhteen tämän perustehtävän kanssa. Samalla on tärkeää kiinnittää huomiota maataloussektorin rooliin vuoden 2040 ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä, huolehtien kuitenkin samalla ruokaturvasta.

Suomi suhtautuu positiivisesti komission tiedonantoon kirjattuun tavoitteeseen, että vuoden 2030 jälkeisen ajan ilmastosääntelyä valmistellessa se ottaa huomioon maatalouden ja maankäyttösektorin erityispiirteet ja etenkin sektorin kilpailukyyn sekä tarpeen

varmistaa ruokaturva ja vahvistaa biotaloutta, sekä keskustelut sektorin ja jäsenvaltioiden kanssa. Maataloutta ja maankäyttösektoria koskevat vuoden 2030 jälkeisen kontribuutiot päästövähennyksiin ja hiilensidontaan tulisi käsitellä osana EU 2040 ilmastavoitetta koskevaa lainsäädäntöä.

Suomi on valmis tarkastelemaan komission tiedonannossa esille tuotua vapaaehtoista vertailujärjestelmää tilakohtaista kestävyysarviointia varten. Järjestelmän tulisi kuitenkin olla yksinkertainen, aiheuttaa mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ja ottaa huomioon jäsenvaltioiden viljelyolosuhteiden erot.

Suomi näkee, että sopeutuminen ilmastomuutokseen ja sen vaikutusten ennakointi on ratkaisevan tärkeää. Suomi korostaa, että jäsenmaiden erilaiset olosuhteet tulisi huomioida vesipolitiikassa ja toteaa, että ilmastomuutokseen sopeutumista koskevien toimien toteuttaminen on pääsääntöisesti kunkin maan ja toimijan vastuulla. Kestävän ruokasektorin kannalta olennaista on yhteisten vesivarojen vastuullinen käyttö.

Suomi yhtyy komission arvioon siitä, että biologisten tai matalariskisten kasvinsuojeluaineiden hyväksyntä ja käyttöönotto ei ole edennyt riittävästi. Suomi korostaa, että uusien vaihtoehtoisten kasvinsuojeluaineiden ja -tekniikoiden sekä biopestisidien markkinoille tuloa tulisi vauhdittaa.

Visiossa tunnistetaan maaperän kasvukunnon merkitys maataloudelle keskeisenä tuotannon tekijänä. Suomi pitää hyvänä tutkimuksen ja tiedonkeruun edistämistä maaperämission kautta ja vision maanomistajia kannustavaa lähestymistapaa.

Suomi tukee visiossa esitettyä ajatusta uusien tulonlähteiden luomisesta sektorille esimerkiksi hiiliviljelyn tai luontoarvomarkkinoiden kautta. Uudet tulonlähteet tulisi valmistella ja toteuttaa niin, että ne ovat viljelijöille toteuttamiskelpoisia ja he hyötyvät niistä taloudellisesti. Erityisesti tulisi etsiä malleja, joissa mahdolliset kustannukset jakaantuisivat tasaisemmin ruokajärjestelmän toimijoiden kesken eikä vain alkutuottajien velvoitteina.

Suomi näkee, että biotalous ja kiertotalous sisältävät merkittävää potentiaalia maaseutualueiden taloudelle. Biokaasun tuotannon potentiaalia tilatasolla tulisi hyödyntää käyttämällä erilaisia sivuvirtoja ja jätteitä sekä parantamalla ravinteiden kierrätystä ja joustavoittamalla biokaasuntuotantoon liittyvää sääntelyä. On hyvä, että komissio tunnistaa tilojen mahdollisuudet myydä tuottamaansa energiaa tilan ulkopuolelle.

Tieteeseen, tutkimukseen, teknologiaan, neuvontapalveluihin sekä uusimman tiedon siirtymiseen olisi panostettava, jotta voitaisiin lisätä kilpailukykyä, paremmin kohdata ilmastohaasteet ja vähentää päästöjä sekä parantaa EU:n omavaraisuutta esimerkiksi proteiinituotannon ja lannoitteiden suhteen. Maataloudelle hyödyllisiä uusia teknologioita, kuten uudet genomitekniikat (NGT:t), tulisi ottaa käyttöön.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n eläinten hyvinvointilainsäädäntö on kattavaa ja ajantasaista sekä perustuu tuoreeseen tieteelliseen tietoon ja tekniseen kehitykseen. Suomi katsoo, että lainsäädännön uudistuksen lisäksi tärkeä tavoite tulisi olla myös lainsäädännön tasapuolinen toimeenpano. Se on olennainen osa hyvin toimivia sisämarkkinoita.

Suomi kannattaa parempaa kuluttajainformaatiota eläinten hyvinvoinnista sekä elintarvikkeiden ravintosisällöstä ja alkuperästä. Suomi kannattaa myös haavoittuviin kuluttajaryhmiin, erityisesti lapsiin, kohdistuvan elintarvikkeiden markkinoinnin ohjeistamista. Suomi kannattaa ruokadialogin käynnistämistä.

Suomi tukee komission aikomusta julkisten hankintojen roolin vahvistamisesta paikallisen ja kestävästi tuotetun ruoan tuotannon edistämiseksi. Suomi kannattaa myös lyhyiden toimitusketjujen ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamista julkisiin

elintarvikehankintoihin osana ruokajärjestelmän resilienssin ja huoltovarmuuden vahvistamista.

Suomi pitää hyvänä sitä, että visiossa on nostettu esiin tarve jatkaa työtä ruokahävikin vähentämiseksi. Se hyödyttäisi EU:n kansalaisia, viljelijät mukaan lukien, ja lisää EU:n ruokajärjestelmän kestävyyttä.

Suomi pitää hyvänä, että komissio kiinnittää tiedonannossaan huomiota viljelijöiden jakamisen ja hyvinvoinnin tukemiseen.

Suomi näkee tärkeänä, että EU:n lainsäädäntökehys mahdollistaa innovaatioiden luomisen ja nopeamman markkinoille saattamisen. Suomi näkee, että uudet tuotteet tuovat lisäarvoa elintarvikesektorille ja auttavat vahvistamaan myös omavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Suomi näkee, että digitaalisuuden mahdollisuuksia tulisi hyödyntää kyberturvallisuus huomioon ottaen. Maatalous- ja ruokasektorin datan käyttöä laajennettaessa on huolehdittava datan omistajuuteen liittyvistä kysymyksistä. Maatalouden tieto- ja innovaatiojärjestelmää (AKIS) olisi parannettava tilojen kilpailukyvyyn ja kannattavuuden lisäämiseksi. Tarvitaan parempia liiketoiminnan hallintataitoja, älymaatalouden omaksumista ja tietolähteiden ja tietovarantojen hyödyntämistä.

Suomi pitää hyvänä, että komissio laatii kalastus- ja vesiviljelysektorille oman visionsa.

Pääasiallinen sisältö

Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta (*engl. A Vision for Agriculture and Food – Shaping together an attractive farming and agri-food sector for future generations*) jakautuu johdantoon, itse vision määrittelyyn sekä neljään politiikkavastaukseen, joiden avulla komission mukaan maatalous- ja ruokasektorista tehdään menestyvä.

Komission tiedonanto pohjautuu osaksi maatalouden tulevaisuutta koskeneeseen strategiseen dialogiin, joka kokosi yhteen maatalous- ja ruokasektorin, kansalaisyhteiskunnan, maaseutuyhteisöjen ja tiedeyhteisön tärkeimmät sidosryhmät, ja sen loppuraporttiin, joka julkaistiin syyskuussa 2024. Tiedonannon taustana ovat myös Draghin, Lettan ja Niinistön raportit sekä Eurooppa-neuvoston, puheenjohtajavaltio Belgian ja neuvoston päätelmät vuodelta 2024 tulevasta yhteisestä maatalouspolitiikasta.

Tiedonannon johdannossa todetaan, että maatalous ja ruoka, kalastus mukaan lukien, ovat unionin strategisia sektoreita, jotka tarjoavat turvallista ja korkealaatuista ruokaa 450 miljoonalle eurooppalaiselle ja ovat avainasemassa globaalin ruokaturvan kannalta. Johdannossa viitataan myös presidentti Niinistön raporttiin, joka tunnistaa ruoan olevan yksi kansalaisten kannalta kaikkein kriittisimmistä sektoreista.

Ruoka on myös osa EU:n taloudellista kilpailukykyä. Vuonna 2022 maatalous- ja ruokasektori loi lisäarvoa yli 900 miljardia euroa ja työllisti EU:ssa liki 30 miljoonaa ihmistä. EU:n kauppatase sektorilla oli 70 miljardia euroa ylijäämäinen vuonna 2023.

Komission mukaan ruokaomavaraisuutta ei koskaan saa pitää itsestäänselvyytenä. Vaikka maatalous- ja ruokasektori selvisi hyvin pandemiasta ja tuotantokustannusten noususta, geopoliittiset jännitteet, viimeaikaiset kriisit ja sään ääri-ilmiöt vaarantavat sektorin elinvoiman ja EU:n strategisen autonomian. Maataloussektori käy läpi rakenteellista muutosta, mukaan lukien viljelijäväestön ikääntyminen. Vain 12 % viljelijöistä on alle 40-vuotiaita. Merkittävästi muita väestöryhmiä alhaisempi tulotaso vaikeuttaa tuotannon kehittämistä ja on pääsyy viljelijöiden viimeaikaiseen liikehdintään.

Komission tiedonanto luo vision Euroopan maatalous- ja ruokajärjestelmälle vuoteen 2040 ja sen jälkeiselle ajalle sekä esittää tiekartan vision mukaisille politiikkatoimille. Tiedonanto tukee EU:n kilpailukykykompassin toimeenpanoa. Komissio valmistelee myös kalastusta ja kalanviljelyä koskevaa erillistä visiota vuodelle 2040.

Visio ja tavoitteet vuodelle 2040

Tiedonannossa todetaan, että vuoden 2040 unionin on oltava paikka, jossa maatalous ja ruoan tuotanto kukoistavat koko mantereellamme kaikessa monimuotoisuudessaan. Paikka, jossa maatalous on houkuttelevaa tuleville sukupolville ja maatalous- ja ruokasektori on kilpailukykyinen, resilientti, tulevaisuuden kestävä ja reilu.

Komission mukaan maatalous- ja ruokasektorin tulevaisuus riippuu unionin ja jäsenvaltioiden kyvystä luoda edellytykset neljälle sektorin tavoitteelle. Ne ovat:

- Vetovoimainen ja ennustettava maatalous- ja ruokasektori, joka mahdollistaa viljelijöiden taloudellisen menestymisen ja houkuttelee alalle uusia yrittäjiä;
- Kilpailukykyinen ja kriisinkestävä maatalous- ja ruokasektori kasvavan globaalin kilpailun ja shokkien kohdatessa sitä;
- Tulevaisuuden kestävä maatalous- ja ruokasektori, joka toimii planetaarisissa rajoissa;
- Ruokaa arvostava, reiluja työ- ja elinolosuhteita sekä eläviä maaseutu- ja rannikko-alueita vahvistava maatalous- ja ruokasektori.

Komissio toteaa myös, että vision mahdollistamiseksi investoinnit tutkimukseen, osaamiseen, taitoihin ja innovaatioihin ovat tärkeitä.

Visiossa esitetyt politiikkatoimet menestyvän maatalous- ja ruokasektorin edistämiseksi

Komissio toteaa, että visio voidaan saavuttaa vain tulevaisuuteen suuntautuvilla ja johdonmukaisilla politiikkatoimilla.

1. Sektorin vetovoimaisuuden edistäminen

Tämä osio visiosta keskittyy erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tulevaisuuteen. Komissio toteaa, että perussopimuksen 39 artiklan mukaisesti EU on sitoutunut maatalousväestön kohtuullisen elintason takaamiseen. Keskimääräinen maataloustulo työntekijää kohden on silti merkittävästi yleistä palkkatasoa matalampi (60 % yleisestä palkkatasosta vuonna 2023). Komissio toteaa, että maanviljelijät eivät halua olla riippuvaisia julkisesta tuesta, mutta markkinoiden epätasapainot ja maanviljelyn epävakaa luonne vaativat usein julkista tukea tasapainottamaan tilannetta. Komissio kuitenkin korostaa kaikkien tulonlähteiden hyödyntämistä aina markkinoilta saatavasta tulosta julkiseen tukeen ja uusiin tuloja täydentäviin tulonlähteisiin.

Reilu ja tasapainoinen ruokaketju

Komissio toteaa tiedonannossa, että viljelijöiden pitää saada parempaa tuloa markkinoilta ja tätä voidaan edistää korjaamalla ruokaketjun epätasapainoja. Komission mukaan ei pidä sietää kauppatapoja, joissa viljelijät ovat systemaattisesti pakotettuja myymään tuotteensa alle tuotantokustannusten. Komissio viittaa joulukuussa 2024 antamiinsa asetusehdotuksiin viljelijöiden aseman parantamiseksi ruokaketjussa sekä käynnissä olevaan UTP-direktiivin arviointiin. Komissio aikoo antaa ehdotuksia systemaattisen alle tuotantokustannusten myynnin ehkäisemiseksi UTP-direktiivin päivityksen ja yhteisen maatalouspolitiikan markkinajärjestelyasetuksen päivityksen yhteydessä. Viljelijöitä tulisi myös kannustaa liittymään tuottajaorganisaatioihin ja osuuskuntiin.

kustannusten vähentämiseksi ja neuvotteluaseman vahvistamiseksi. Komissio korostaa myös, että ketjun läpinäkyvyys on avain ruokaketjun reiluutta edistettäessä. Tätä edistetään mm. uuden maatalous- ja ruokaketjun seurantakeskuksen (*engl. Agrifood Chain Observatory*) avulla.

Oikeudenmukaisempi ja paremmin kohdistettu julkinen tuki

Komissio korostaa, että YMP säilyy edelleen keskeisenä välineenä, jolla tuetaan viljelijöitä. Tulevan YMP:n suorat tuet ovat edelleen tärkeässä roolissa vakauttamassa tila-kohtaista maataloustulota (keskimäärin 23 % tuloista vuonna 2020). Komissio toteaa, että tulevaisuuden YMP on yksinkertaisempi ja kohdennetumpi ja siinä viljelijöihin vaikuttava sääntely ja kannustimet ovat paremmin tasapainossa.

Yleisenä periaatteena tuleva YMP:n tuki kohdennetaan enemmän aktiivisesti ruokaa tuottaville viljelijöille, edistämään tilojen taloudellista elinvoimaisuutta ja ympäristömme säilyttämiseen. Komissio harkitsee pienten ja keskisuurten tilojen yksinkertaistetun tukijärjestelmän muuttamista kiinnostavammaksi samoin kuin valvonnan ja ehtojen yksinkertaistamista. Tukea tulisi kohdentaa enemmän viljelijöille, jotka tarvitsevat sitä eniten, erityisesti luonnonhaitta-alueille, nuorille ja uusille viljelijöille sekä sekamuotoisille tiloille, joilla on sekä kasvi- että kotieläintuotantoa. Tukien asteittaisen alentamisen ja tukikattojen tiukentamista pitäisi harkita, ottaen huomioon eri jäsenvaltioiden tilarakenne. Kaikki tilat voivat kuitenkin saada edelleen tukea ekosysteemipalveluihin sekä investointeihin ja riskin- ja kriisinhallintaan.

Tuleva YMP:n on yksinkertaisempi toimeenpanna ja strategisempi. Se perustuu politiikan perustavoitteisiin ja kohdennettuihin vaatimuksiin ja antaa samalla jäsenvaltioille nykyistä enemmän vastuuta tavoitteiden saavuttamisessa. Viljelijät voivat joustavammin suunnitella viljelykäytäntöjä, jotka ovat paremmin räätälöityjä heidän maatiloilleen ja olosuhteisiinsa. Nykyistä ehdollisuusjärjestelmää yksinkertaistetaan. Ekojärjestelmäsitoumukset, jotka palkitsevat pakolliset vaatimukset ylittävistä ekosysteemipalveluista, ovat saaneet viljelijöiltä hyvän vastaanoton. Komissio suuntaakin tulevaa YMP:aa ehtojen noudattamisesta kohti kannustimia.

Innovaatiomahdollisuuksien hyödyntäminen

Komissio näkee nuorten viljelijöiden olevan innovaattoreita ja odottaa ilmastoneutraalin ja luontopositiivisen talouden tarjoavan viljelijöille ja kalastajille uusia tulonlähteitä. Myös biotalous ja kiertotalous tarjoavat mahdollisuuksia maa- ja metsätaloudelle sekä koko ruokaketjulle tarjoten työmahdollisuuksia maaseutualueille. Uusi biotalousstrategia annetaan v. 2025. Komission mukaan hiiliviljely alkaa jo toimia uutena tulonlähteenä sertifioinnin kehittyessä. Komissio aikoo kehittää luontokredittejä nopeasti. Komission mukaan viljelijöiden tulisi olla paitsi energiaomavaraيسempia esimerkiksi aurinkopaneeleiden, tuulivoiman ja biokaasun tuotannon kautta, mutta heidän tulisi voida toimittaa tuotamaansa energiaa markkinoille.

Kunnianhimoinen investointiohjelma

Resilientti ja kestävä maatalous- ja ruokajärjestelmä edellyttää merkittäviä investointeja ja siten toimia, joilla rahoitetaan kestävyys siirtymää ja vähennetään siihen liittyviä riskejä. Komission mukaan maatalouden investoinneissa on 62 mrd. euron rahoitusvaje (v. 2022), mutta lainan saanti on vaikeaa. YMP rahoittaa jatkossakin maataloussektorin kilpailukykyyn, kestävyys ja resilienssiin liittyviä investointeja. Komissio pyrkii maksimoimaan julkiset investoinnit ja vivuttamaan yksityistä pääomaa yhteistyössä Euroopan investointipankin ja pankkisektorin kanssa, mikä vähentäisi yksityisten rahoituslaitosten riskejä.

Uusi sukupolvenvaihdosstrategia

Maatalousalan vetovoiman lisääminen edellyttää, että sukupolvenvaihdosten esteitä poistetaan. Ne liittyvät mm. maan saatavuuteen, investointeihin ja ammattitaitoon. Vuonna 2025 annettava sukupolvenvaihdosstrategia sisältää toimenpidesuosituksia. Maankäyttöön ja sen suunnitteluun liittyvät politiikkatoimet ovat pääasiassa jäsenvaltioiden toimivallassa. Työssä pitäisi hyödyntää esimerkkejä eri jäsenmaista peltomarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi sekä maan käyttöönoton vähentämisen periaatteiden soveltamiseksi, jossa maatalousmaan käyttöönottoa muuhun käyttöön pyritäisiin välttämään. EU:n maatalousmaaobservatorion perustamista valmistellaan ja siihen sisällytetään tietoa maakaupoista, hintakehityksestä, markkinoista sekä maankäytön muutoksista, erityisesti maatalousmaan vähenemisestä. Komission mukaan jäsenvaltiot voivat tehokkaasti edistää sukupolvenvaihdoksia myös mm. eläkejärjestelmien ja verokannusteiden kautta.

2. Kilpailukykyinen ja kriisinkestävä sektori globaalien haasteiden edessä

Komissio toteaa, että EU on maailman suurin elintarvikkeiden viejä ja yksi maailman suurimmista elintarvikkeiden tuojista. Maatalouskaupalla on merkittävä vaikutus EU:n suhteisiin kolmansiin maihin. Usein EU:n korkeat ympäristö-, eläinten hyvinvointi- ja terveysstandardit nähdään kauppaa häiritsevinä tekijöinä. Samaan aikaan EU:n viljelijät ovat entistä enemmän huolissaan epäreilusta globaalista kilpailusta ja vastavuoroisuuden puutteesta vaatimuksissa. Maailman ruokaturvan vahvistaminen ja Euroopan ruokaomavaraisuus säilyvät komission mukaan erottamattomana osana EU:n yleistä turvallisuus-, kilpailukyky- ja kestävyysagendaa.

Toimitusketjujen monipuolistaminen ja muutoskyvyn edistäminen

EU:n ruokaomavaraisuus riippuu suurelta osin tuoduista tuotantopanoksista, kuten lannoitteista, rehuista ja energiasta. Komission mukaan on tärkeää vähentää näitä riippuvuuksia ja toimitusketjuihin liittyviä riskejä. Komissio aikoo kehittää suunnitelman, jolla luodaan EU:lle omavaraisempi ja kestävämpi proteiinin tuotanto ja monipuolistetaan tuotantokanavia. Lannoitteiden ja niiden raaka-aineiden tuontiriippuvuuden alentaminen hyödyttää Euroopan puhtaan teollisuuden kilpailukykyä, kun tuetaan lannoitteiden tuotantoa. Lisäksi hyötyvät viljelijät vakaasta saatavuudesta ja hinnoista, sekä ympäristö ja ilmasto vähähiilisten ja kierrätysravinteista valmistettujen lannoitteiden käytön lisääntyessä.

EU:n tuleva laajentuminen vahvistaa EU:n strategista autonomiaa ja painoarvoa globaalissa maatalouskaupassa. Haasteena ovat laajentumisen vaikutukset EU:n viljelijöille. Siksi hakijamaiden olisi integroiduttava asteittain sisämarkkinoille jo niiden lähestyessä täyttä EU-jäsenyyttä.

Kohti reilumpaa globaalia kilpailua

Komission mukaan nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on yhä vaikeampaa löytää globaali konsensus maataloustuotannon ja elintarvikkeiden standardeista. Komissio jatkaa työtä kumppaneiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa kansainvälisten sitoumusten tiukemman toimeenpanon vahvistamiseksi ja kunnianhimon korottamiseksi erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta, kestävien ruokajärjestelmien saavuttamiseksi globaalisti. Komissio esittelee vuonna 2025 toimintalinjan vastavuoroisuuden syventämiseksi.

EU:n vientiä edistetään painokkaammin ja kauppakumppaneille tarjotaan kaupan helpottamista, kuten laitosten ennakkolistausta olettaen, että ne soveltavat vastaavia toimenpiteitä EU:n viennille. Kahdenvälisissä suhteissa vahvistetaan dialogia erityisesti

keskeisten kauppakumppanien kanssa ja perustetaan uudet maatalous- ja ruokapolitiikan kumppanuusdialogit. EU vahvistaa vapaakauppasopimusten kestävä kehitystä ja kestäviä ruokajärjestelmiä koskevien lukujen toimeenpanoa.

Komission mukaan EU varmistaa, että sen kunnianhimoiset standardit eivät johda taloudellisiin, ympäristöllisiin tai sosiaalisiin vuotoihin eikä sen maatalous- ja ruokasektori joudu kilpailussa epäedulliseen asemaan ilman vastavuoroisuutta. Vaikutuksia arvioidaan Kilpailukykykompassin mukaisesti sekä tutkimalla neuvoteltavien kauppasopimusten vaikutuksia EU:n viljelijöihin ja globaaliin kestävyteen.

Komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuontituotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta, kansainvälisten sääntöjen puitteissa. EU:ssa terveys- ja ympäristösyistä kiellettyjä vaarallisimpia kasvinsuojeluaineita ei komission mukaan jatkossa sallita tuontituotteissa. Komissio tekee tähän liittyen vuonna 2025 vaikutusanalyysin ja antaa mahdollisia lainsäädäntöehdotuksia. Komissio arvioi myös EU:ssa kiellettyjen vaarallisten kemikaalien vientiä, mukaan lukien kasvin-suojeluaineet.

Komissio varmistaa eläinten hyvinvointilainsäädännön tarkistuksessa, että samoja eläinten hyvinvointistandardeja sovelletaan sekä EU:n omille että tuontituotteille. Pyrkimykseen hajottaa EU:n yhtenäisyyttä epäreilulla kilpailuilla tai yksipuolisilla toimilla vastataan kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vuonna 2025 kehitetään EU:n maatalous- ja ruokasektorille yhtenäisyyden turvaverkko (*engl. Unity Safety Net*). Euroopan investointipankin kanssa pyritään tarjoamaan EU:n maatalous- ja ruokasektorille vientiluottoja, jotka vähentävät viennin riskejä. Tässä on suuri rooli seuraavassa rahoituskehityksessä tehtävällä 1 mrd. euron varauksella, joka julkistettiin Mercosurin kanssa tehdyn kauppasopimuksen yhteydessä. Lisäksi komissio vahvistaa herkkien tuotteiden kuten eläintuotteiden kilpailukykyä, antaa ehdotuksen maatalouden yksinkertaistamispaketista sekä ehdottaa laajennusta maatalous- ja kalastustuotteiden alkuperämerkintöihin ottaen huomioon sektorikohtaiset erityispiirteet ja sisämarkkinoiden säännöt.

Valmius ja riskienhallinta maatalous- ja ruokasektorilla

Komissio haluaa parantaa EU:n riskin- ja kriisinhallintaa. Tästä syystä vahvistetaan viljelijöiden kannusteita alentaa riskejä tuotannon sopeuttamisella sekä edistetään riskien jakamista esimerkiksi tuottajaorganisaatioiden tai osuuskuntien kautta.

Ilmastokestävä EU:n maatalous on riippuvainen paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin tarpeisiin räätälöidyistä politiikoista, jotka tekevät paikallisesta maataloustuotannosta sopivaa tuleviin ilmasto-oloihin. Tuleva Euroopan ilmastosopeutumissuunnitelma (*engl. European Climate Adaptation Plan*) sekä vesiresilienssistrategia tukevat jäsenvaltioita varautumisessa ja suunnittelussa. Tuleva YMP tukee kohdennetummalla tavalla toimenpiteitä ja investointeja, jotka muuttavat maataloussektorin resilientimmäksi muuttuvissa oloissa.

Kunnianhimoisia toimia tarvitaan riskeihin varautumisessa, vakuutusten käytön edistämiseksi ja riskien alentamisessa. On varmistettava politiikkakoherenssi riskin- ja kriisinhallintatyökalujen ja suuremman joustavuuden välillä. Kriisinhallintatyökalujen tulisi kannustaa viljelijöitä tekemään ennakoivia riskinhallintatoimia ja jäsenvaltioita tekemään riskinhallintastrategioita. Maatalousvarauksen käyttö kohdennetaan jatkossa erityisiin merkittäviin kriiseihin, kuten isoihin markkinahäiriöihin ja eläin- tai kasvitaudeista aiheutuviin ongelmiin.

Niinstön raportin perusteella EU:n valmiutta ruokaturvan takaamiseksi tulisi korottaa koko ruokaketjussa. Euroopan ruokaturvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismin työtä jatketaan ja kehitetään. Varautumisunionistrategian mukaisesti harkitaan uusia

EU-tason toimia ruokareservien, yhteishankintojen ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi kriisiaikoina. Muiden elintärkeiden sektoreiden tavoin tarvitaan holistista valmistautumista ja kansallisia ja alueellisia toimintasuunnitelmia koko ruokaketjuun.

Maatalousmarkkinoiden resilienssin tukeminen

Geopoliittiset tapahtumat, globaali kilpailu, sään ääri-ilmiöt ja muuttuvat kulutustottumukset aiheuttavat epävarmuutta maataloustuotemarkkinoilla. Komissio panee täytántöön korkean tason työryhmän suositukset viinialalla. Kestävä kotieläintuotanto on tärkeää EU:n taloudelle, maaseutualueiden elävyydelle ja maaseutumaisemien säilymiselle. EU:n kotieläinsektori tarvitsee pitkän aikavälin vision, joka suojelee tuotannon moninaisuutta kohdennetuilla ja alueellisilla ratkaisilla. Komissio aloittaa työlinjan, joka analysoi kotieläintuotannon haasteita, ehdottaa sopivia työkaluja ja vastavuoroisia toimia, alentaa tuotannon ympäristö- ja ilmastovaikutuksia hyödyntämällä kotieläintuotannon ja ympäristöystävällisen nurmituotannon yhteyttä sekä edistää investointeja.

Byrokratian vähentäminen kilpailukykyisen maatalous- ja ruokasektorin edistämiseksi

Komission mukaan viljelijöiden tulisi olla yrittäjiä ja tuottajia ilman tarpeetonta sääntelytaakkaa. Komissio aikoo vähentää byrokratiaa merkittävästi kilpailukykyyn parantamiseksi myös maataloudessa. Unionin ei tule enää päättää tilatason käytännöistä nykyisellä tarkkuudella. Tarvitaan parempaa taakanjakoa säädösten ja vaatimusten täytántöönpanossa viljelijöiden ja jäsenvaltioiden välillä. On vältettävä liiallista sääntelyä ja arvioitava kumulatiivisia vaikutuksia. Uudella teknologialla voidaan vähentää manuaalista valvontaa ja raportointia.

Komissio antaa laajan ehdotuksen YMP:n tilatason vaatimusten yksinkertaistamiseksi mm. luomutuotannossa, mahdollistaa yksinkertaistetun tuen pienille ja keskiuurille tiloille, edistää rahoitusvälineiden käyttöä jo nykyisen rahoituskauden aikana ja antaa jäsenmaille enemmän joustavuutta strategisten suunnitelmien toimeenpanossa.

3. Tulevaisuussuuntautunut maatalous- ja ruokasektori, joka on sopusoinnussa luonnon kanssa

Ruoantuotannon erityinen ominaisuus on sen linkki luontoon ja ekosysteemeihin. Kyky tuottaa ruokaa pitkällä aikavälillä kestävästi ja resilienssillä riippuu maaperän hyvästä kasvukunnosta, pölyttäjistä, veden laadusta ja saatavuudesta sekä ilmasto-oloista. EU:n tavoitteena on olla ilmastoneutraali vuonna 2050 ja vähentää ja pysäyttää ympäristön pilaantuminen. Samalla pitää ottaa huomioon ekologisen siirtymän taloudelliset ja toimeenpanohaasteet sekä tarve sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. On otettava huomioon maatalouden erityispiirteet: maataloudella on aina vaikutusta luonnonvaroihin ja muita talouden sektoreita rajoitetummat mahdollisuudet lieventää vaikutuksia.

Hiilenpoisto ja kilpailukyky kulkevat rinnakkain

Kaikkien sektoreiden, myös maatalous- ja ruokasektoreiden, ilmastotoimilla on merkitystä EU:n ilmastotavoitteen kannalta. Komissio harkitsee erilaisia polkuja maatalouden roolista EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettamisen osalta ottaen huomioon sektorin erityispiirteet ja keskittyen sektorin kilpailukykyyn, tarpeeseen varmistaa ruokaturva ja vahvistaa biotaloutta sekä keskustellen sektorin ja jäsenvaltioiden kanssa. Tätä lähestymistapaa sovelletaan muutettaessa lainsäädäntöä kasvihuonekaasujen päästövähennyksistä ja poistumista maataloudessa ja LULUCF-sektorilla. Komissio katsoo, että palkitsemalla hyviä käytännöistä ja räätälöimällä toimet erityisiin tarpeisiin maatalouden päästöjä voidaan vähentää nopeammin ja samalla vahvistaa hiilen sitomista maankäyttösektorilla, maaperään ja metsiin. Kotieläinsektorin työlinjan suositukset toimivat pohjana

sektorin päästövähennysponnistuksille, joille on olennaista ruokintastrategioiden teknologinen kehitys.

Myös elintarvike- ja juomateollisuudella sekä kaupalla on osaltaan tärkeä rooli 2040-tavoitteiden saavuttamisessa ja ympäristön suojelussa.

Kestävyytoimien kannustavuus

Komission mukaan ympäristöllinen kestävyys on yhä enemmän tuotantoa oikeuttava tekijä. Ympäristöllisesti kestävä tuotanto luo komission mukaan viljelijöille tulevaisuuden tuotantomahdollisuuksia ja vähitellen myös mahdollisuuksia yksityissektorin rahoitukseen julkisen tuen lisäksi. Hiilen poistamisen, hiiliviljelyn ja hiilen varastoinnin lähestymistavat harmonisoituvat EU:ssa hiilen poistamisen ja hiiliviljelyn (CRCF) sertifiointikehyksen ansiosta.

Viime vuosina eri toimijoiden maataloille asettamat kestävyysstandardit, sertifiointia ja raportointia koskevat vaatimukset niin yksityiseltä kuin julkiselta puolelta ovat lisääntyneet merkittävästi. Vaatimuksia tulee eri tahoilta ja niissä kysytään eri tietoja tai eri lailla samoja tietoja. Tämä aiheuttaa komission mukaan hämmennystä viljelijöiden joukossa ja voi johtaa tietojen epä johdonmukaisuuteen. Komissio esittääkin esimerkkinä ajatusta tilakohtaisen kestävyyskompassin valmistelusta, jonka keskeinen ajatus on luoda järjestelmä, joka sujuvoittaa viljelijöiden kestävyysraportointia ja vähentää viljelijöiden hallinnollista taakkaa. Tavoite on, että kestävyystiedot kirjataan vain kerran. Järjestelmän uskotaan tukevan viljelijöitä kestävämpien toimintatapojen asteittaisessa käyttöönotossa ja uusien rahoituslähteiden houkuttelussa. Parantuneen mittaamisen ja raportoinnin avulla voidaan suunnitella myös julkisia politiikkoja oikeasuhteisesti.

Maanviljely ja luonto

Voidakseen viljellä luontoystävällisellä tavalla ja saavuttaa asetettuja tavoitteita viljelijät tarvitsevat kohdennetumpaa tukea tulevassa YMP:ssa, investointeja, enemmän taloudellisia kannusteita, räätälöityä neuvontaa tutkimuksen ja innovaatioiden pohjalta sekä ketterämpää sääntely-ympäristöä. Esimerkiksi biologisten tai matalariskisten kasvinsuojeluaineiden käyttöönotto haitallisten aineiden tilalle ei ole edennyt samalla vauhdilla kuin tehoaineiden poistaminen markkinoilta. Jatkuessaan tämä trendi voi vaarantaa EU:n ruokaturvan. Siksi komissio harkitsee jatkossa huolellisesti minkään kasvinsuojeluaineen kieltämistä, ellei vaihtoehtoa ole käytettävissä kohtuullisessa ajassa ja kohtuukustannuksin, paitsi jos kyseinen aine on uhka ihmisten terveydelle tai maataloudelle välttämättömille biotoopeille.

Komissio ehdottaa vuonna 2025 osana yksinkertaistamis pakettia biopestisidien markkinoille tulon nopeuttamista. Euroopan elintarviketurvallisuusvirastolle annetaan lisäresursseja, jotta riskinarviointityö nopeutuu. Tämä helpottaa innovatiivisten kasvinsuojeluaineiden tuomista EU-markkinoille vaarantamatta kuluttajien terveyttä tai ympäristöä.

Maaperän kasvukuntoa palauttavien, parantavien ja ylläpitävien viljelymenetelmien käyttöä tuetaan kannustein. Luomutuotannon tukemisen jatkaminen on olennaista samalla, kun muiden integroitujen tuotantomenetelmien käyttöön rohkaistaan entistä enemmän. Komissio esittää pian vesiresilienssi-strategian, joka vastaa tarpeeseen käyttää vettä tehokkaammin sekä vähentää veden saastumista ja estää sen ylikäyttöä. Erityistä huomiota kiinnitetään ravinteiden parempaan käyttöön tilatasolla ja ravinteiden kierrätettyyn, erityisesti kotieläintaloudessa. Nitraattidirektiivin arviointi vuoden 2025 lopussa tarjoaa lisänäyttöä keskustelun tueksi.

4. Arvostetaan ruokaa ja edistetään oikeudenmukaisia elin- ja työoloja elinvoimaisilla maaseutualueilla

Maanviljelijät, kalastajat ja ruoan tuotanto pitävät maaseutu- ja rannikkoalueet vahvoina ja muodostavat perustan muulle taloudelliselle toiminnalle. Elinvoimaiset maaseutualueet edistävät laadukasta ruuantuotantoa, mikä puolestaan tukee maaseutualueiden taloutta. Yhteyksien elvyttäminen ruoan, alueiden ja maaseutualueiden elinvoimaisuuden välillä on välttämätöntä Euroopan maataloustuotannon tulevaisuudelle.

Oikeudenmukaiset elin- ja työolot Euroopan maaseutu- ja rannikkoalueilla

Ikääntyminen ja väestökato sekä sukupolvenvaihdosten puute johtavat työikäisen väestön vähenemiseen näillä alueilla. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tehnyt erityisesti EU:n itärajan haavoittuvaksi. Nämä alueet ovat pääosin maaseutua ja tarvitsevat erityistä tukea, sillä sosioekonominen taantuma ja väestökato vaikuttavat merkittävästi EU:n strategiseen turvallisuuteen. Viljelijöiden työ on vaativaa ja yksinäistä. Eräissä jäsenvaltioissa viljelijöiden itsemurhaluvut ovat 20 % suurempia kuin kansallinen keskiarvo. YMP:n maatalojen neuvontapalvelut voivat olla keskeisiä, kun parannetaan viljelijöiden tietoisuutta mielenterveydestä ja työtapaturmista.

YMP:n ohella muut politiikat koheesiopolitiikka mukaan lukien vaikuttavat merkittävästi maaseutualueisiin. Politiikkojen synergioita ja täydentävyyttä on lisättävä edelleen, jotta varmistetaan tehokas tuki ja konkreettiset vaikutukset maaseutualueisiin. Komissio antaa vuonna 2025 päivitetyn maaseudun toimintasuunnitelman. Maaseutuvaikutusten arviointi, mukaan lukien alueelliset vaikutusanalyysit, pannaan toimeen EU-tasolla ja sille varataan riittävät resurssit. Vuonna 2021 julkaistuun EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision perustuvaa Maaseutusopimusta vahvistetaan.

Kiertotaloudella on suuri potentiaali maaseudun talouden kannalta. Pitkän aikavälin maaseutuvisiossa komissio arvioi, että biotaloudella luodaan etupäässä maaseutualueille 400 000 uutta korkealaatuista työpaikkaa vuoteen 2035 mennessä ja jopa 700 000 työpaikkaa vuoteen 2050 mennessä.

Osallistavia ja tehokkaiksi osoittautuneita LEADER/yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä ja älykkäiden kylien kaltaista yhteistoimintaa vahvistetaan. Komissio kehittää toiminnallisten maaseutualueiden konseptia tarkoituksena parantaa palvelujen saatavuutta kaikilla maaseutualueilla ja "oikeus jäädä" -periaatteen toimeenpanoa yhdenmukaisesti kaikille EU:n kansalaisille. Komissio perustaa alustan naisviljelijöille (*engl. Women in Farming Platform*) edistämään tasavertaisia mahdollisuuksia.

Ruoan arvostus: viljelyn, alueen ja ruoan välisen yhteyden palauttaminen ja innovaatioiden voiman hyödyntäminen

Komissio katsoo, että koska markkinat eivät nyt palkitse viljelijöitä ja kalastajia ympäristötehokkuuden parantamisesta, on palattava juurille ja perustettava uudelleen yhteys ruoan, alueiden, satokauden ja paikallisten perinteiden välille.

Kuluttajat tarvitsevat luotettavaa tietoa tehdäkseen tietoisia valintoja, minkä vuoksi komissio jatkaa harhaanjohtavien ympäristöväättämien ja epäluotettavien kestävyysmerkintöjen karsimista kuluttajansuojalainsäädännössä. Komissio aikoo järjestää vuosittain laajan ruokadialogin, joka on paikka keskustella mm. elintarvikkeiden koostumuksen muuttamisesta, ravitsemustiedon keräämisestä sekä ruoan kohtuuhintaisuudesta. Keskustelun tukemiseksi tehdään tutkimus ultrasprosessoidun ruoan kulutuksen vaikutuksista. Ruokadialogin tulisi myös pyrkiä edistämään parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja seurata, miten ruokaköyhyyttä käsitellään jäsenvaltioissa EU:n ja kansallisten

välineiden, kuten sosiaalipolitiikan, koulujakelujärjestelmien ja haavoittuvimmille kotitalouksille suunnattujen ruokakuponkien avulla.

Lisäksi komissio antaa lainsäädäntöehdotuksen julkisten hankintojen roolin vahvistamisesta. Julkisissa hankinnoissa tulisi hakea parasta arvoa ja palkita viljelijöiden ja elintarviketeollisuuden pyrkimykset tuottaa laadukkaita ja kestäviä tuotteita. Tämä parantaa pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin ja voi kannustaa hankkimaan paikallisia satokauden mukaisia tuotteita sekä luomutuotteita ja lyhyen toimitusketjun tuotteita. Komissio aikoo myös ehdottaa EU:n kouluruokajärjestelmän uudelleentarkastelua. Menekinedistämistoimilla lisätään kuluttajien tietämystä ja maantieteellisten merkintöjen käyttöä edistetään.

Elintarvikkeiden valmistuksessa, jakelussa ja myynnissä tarvitaan investointeja kilpailukyvyyn, resilienssin ja kestävyyslisäämiseksi. Komissio arvioi, täyttääkö EU:n toimintaohje vastuullisille ruoka-alan ja markkinoinnin käytännöille odotukset vai tarvitaanko lisätoimia. Pienten ja keskisuurten yritysten verkostoitumista edistetään. Eräiden ruoan maionostamistapojen vaikutuksia haavoittuvaisiin kuluttajaryhmiin kuten lapsiin seurataan.

Innovatiiviset teknologiat auttavat EU:a pysymään kilpailukykyisenä, mutta komission mukaan ne voidaan nähdä myös uhkana perinteille ja kulttuurille. Asiasta tarvitaan dialogia ja parempaa tietoa. Yhteiskunnan odotukset muuttavat kuluttajakäyttäytymistä erityisesti eläinten hyvinvoinnin ja tuotteiden alkuperän osalta. Tämä voi tuoda viljelijöille uusia mahdollisuuksia.

Komissio tekee ehdotuksen eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistamiseksi, mukaan lukien häkeistä luopumisesta asteittain. Ehdotus perustuu viimeisimpään tieteelliseen tietoon ja ottaa huomioon sosioekonomiset vaikutukset viljelijöihin ja ruokaketjuun, tarjoten tukea ja lajikohtaisia siirtymäaikoja. Tähän liittyen komissio arvioi hyvinvointimerkin käyttöönottoa vastaamaan kuluttajien ja yhteiskunnan odotuksia. Ruokahävikin ja jätteen vähentämistä jatketaan.

Mahdollistavan ympäristön luominen: Asetetaan tutkimus, innovaatio, tieto ja taidot Euroopan maatalous- ja elintarviketalouden ytimeen

Vision tässä osiossa käydään läpi sen neljään tavoitteeseen pääsemistä tukevia toimia.

Digitalisaatio siirtymän edistäjänä

Digitalisaatio etenee nopeasti, ja tekoäly voi mullistaa tavan, jolla tuotetaan ruokaa ja pidetään huolta ympäristöstä. Maataloudessa ja muualla ruokajärjestelmässä ollaan kuitenkin digitalisaatioissa jäljessä. Komission prioriteetti on varmistaa yhteydet maaseutualueilla, erityisesti syrjäisillä alueilla. Digitaalisia järjestelmiä pitää myös integroida ja harmonisoida, sekä datan keräämisessä viljelijöiltä että jäsenmaiden järjestelmissä. Komissio pyrkii siihen, että data kerättäisiin kerran, mutta sitä voitaisiin käyttää useissa yhteyksissä. Komissio antaa EU:n digitaalisen strategian maataloudelle, jotta näihin haasteisiin voidaan vastata.

Tieto, tutkimus ja innovaatiot muutoksen käynnistäjinä

Tiedon ja innovaatioiden on saavutettava viljelijät ja muut ruokajärjestelmän toimijat nopeammin ja laajemmin. Horisontti-ohjelman maaperämissio tukee viljelijöitä siirtymässä kohti kestäviä käytäntöjä yhdistämällä tutkimusta, innovaatioita ja kokeilutoimintaa kentällä. Lainsäädäntöaloitteita tai uusia liiketoimintamalleja voidaan testata digitaalisissa hiekkalaatikoissa ennen niiden antamista.

Yhteistyötä on vahvistettava maataloustutkimuksen pysyvässä komiteassa ja globaalilla tasolla kansainvälisten organisaatioiden kuten FAO:n, CGIAR:n ja OECD:n kanssa. Kasvinjalostuksen innovaatiot, kuten uudet genomiteknikat (NGT), ovat tärkeitä, kun halutaan nopeuttaa ilmastonmuutoksen kestävien, ravinnerikkaiden ja korkeasatoisten lajikkeiden kehittämistä. Jotta innovaatioista voidaan hyötyä, tarvitaan mahdollistava EU:n lainsäädäntökehikko. Se takaa myös tasaisen pelikentän yhä useampien kolmansien maiden suhteen, jotka ovat muuttamassa tai jo muuttaneet lainsäädäntöään. Jäsenmaiden on vahvistettava maatalouden tieto- ja innovaatiojärjestelmää (AKIS), joka tarjoaa riippumatonta ja pätevää neuvontaa ja koulutusta erityisesti auttamaan maanviljelijöitä siirtymään kohti kestävästä tuotantotapaa. AKIS ja EIP (European Innovation Partnership) ovat jatkossakin YMP:n vahvoja työkaluja, kuten myös riippumattomat neuvontapalvelut sekä mahdollisuus kouluttautua ja oppia uutta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto, johon ei sisällynyt lainsäädäntöaloitetta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Alustavien tietojen mukaan Euroopan parlamentti on laatimassa maatalouden ja ruoan tulevaisuudesta oma-aloitemietintöä. Tarkempaa tietoa käsittelystä ei vielä ole.

Kansallinen valmistelu

Asia on esitelty maatalous- ja elintarvikejaostolle (EU18) 27.2.2025. E-kirje on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä.

Luonnos E-kirjeeksi on käsitelty maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kirjallisessa menettelyssä 10.-11.3.2025.

Luonnos E-kirjeeksi on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 14.3.2025.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan ja niihin otetaan kantaa tiedonantoon sisältyvien aloitteiden ja lainsäädäntöehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Tuleva YMP on osa tulevaa monivuotista rahoituskehystä (MFF). Komissio antaa tulevan MFF-ehdotuksensa heinäkuussa 2025 ja sen jälkeen erilliset sektorikohtaiset lainsäädäntöehdotukset. Tarkempaa tietoa sektorikohtaisten ehdotusten aikataulusta ei tässä vaiheessa ole.

Asiakirjat

Komission tiedonanto COM(2025) 75 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Osmo Rönty, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 084, osmo.ronty@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 073, sanna-helena.fallenius@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/447/2025

-

Liitteet -

Viite -